

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Technology Adoption of Oil Palm Production by Farmers in Don-Sak District
Surat Thani Province

กุลธิดา โอกฤษ (Kunlatida O-krit)* พรชุลย์ นิลวิเศษ (Pornchulee Nilvises)**

บำเพ็ญ เขียวหวาน (BumpenKeowan)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร (3) การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 270 ราย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 161 ราย คำนวณโดยใช้สูตรของยามานะ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.77 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้านาคาเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำรงตำแหน่งทางสังคมเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.41 คน มีประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 7.23 ปี ประสบการณ์ฝึกอบรมเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันในปี 2555 เฉลี่ย 1.84 ครั้ง อาชีพของครัวเรือนคือการทำสวนปาล์มน้ำมัน รองลงมาคือการทำสวนยางพารา จำนวนแรงงานในครัวเรือนและแรงงานนอกครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.00 และ 1.55 คน ตามลำดับ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดและพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 43.57 และ 23.37 ไร่ ตามลำดับ จำนวนต้นปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 22 ต้นต่อไร่ อายุต้นปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 7.45 ปี ผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี 2,384.88 กิโลกรัม ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.01 บาท ในรอบปีที่ผ่านมา (2555) มีรายได้จากปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 189,525.72 บาท จำหน่ายผลผลิตให้แก่ลานเทเอกชน เกษตรกรทั้งหมดใช้ทุนตนเองในการปลูกปาล์มน้ำมัน เกษตรกรมีระดับแรงจูงใจในการผลิตปาล์มน้ำมันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมันมาก (3) เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันเชิงความคิดเห็นในระดับมากในทุกประเด็น และเกษตรกรจำนวนมากมีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติเกือบทุกประเด็นเช่นกัน ยกเว้นประเด็นการจดบันทึก ที่มีเกษตรกรจำนวนน้อยนำไปปฏิบัติ (4) เกษตรกรมีปัญหการผลิตปาล์มน้ำมันในภาพรวมระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้รัฐประกันราคาผลผลิต สนับสนุนปุ๋ยราคาถูก และเงินทุน จัดหาปาล์มพันธุ์ดีราคาถูก มีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องปาล์มน้ำมันโดยตรง และมีการวิจัยประโยชน์จากต้นปาล์มน้ำมัน

คำสำคัญ การยอมรับเทคโนโลยี การผลิตปาล์มน้ำมัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ydamrikan@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pornchulee.nil@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.sc.th

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study: (1) fundamental socio-economic factors of farmers (2) knowledge relating to technology of oil palm production by farmers (3) technology adoption of oil palm production by farmers (4) problems and suggestions for oil palm production by farmers.

The population in this study comprised 270 oil palm farmers in Don-Sak District of Surat Thani Province. A number of 161 samples were identified by simple random sampling of Yamane's formula. Data was collected by interview and analyzed by computer program. Statistics used were frequency, percentage, minimum value, maximum value and standard deviation.

Findings were as follows.(1) Most of the farmers were male with their average age at 52.77 years. They completed lower or higher primary school, and lower secondary school or vocational certificate. They were customers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. In social position, they served as agricultural village volunteers. Their average number of household members was 4.41 persons. Their average experience in oil palm production was 7.23 years and average participation in oil palm training in 2012 was 1.84 times. Their household occupation was oil palm plantation and the second was rubber plantation. Their average number of household labor and non-household labor for agriculture were 2 and 1.55 persons respectively. Their average total area and average oil palm planted area were 43.57 and 23.37 rai respectively. The average number of oil palm trees was 22 oil palm trees/rai. The average age of oil palm tree was 7.45 years. The average oil palm yield was 2,384.88 kg/rai/year. The average price was 4.01 baht/kg. In 2012 their average income from oil palm was 189,525.72 baht. Yield was sold to private purchasing company. All of them spent their own capital in oil palm production. Overall inspiration level of the farmers in oil palm production was at high level.Overall receiving information from various sources was rated at medium level. (2) Most of the farmers acquired knowledge regarding oil palm production at high level. (3) In terms of opinion, technology adoption of oil palm production by farmers was at high level in every issue. Their technology adoption to practice by a large number of farmers also was found in every issue except for note record which adopted by few farmers. (4) They encountered overall problem in oil palm production at medium level. For suggestion; it was proposed the establishment of products price insurance scheme by the government, support them with low priced fertilizer and fund, providing good and cheap oil palm variety, authorities to specially look after oil palm matter, and conducting research on benefit from oil palm tree.

Keywords: Technology adoption, Oil palm production, Surat Thani Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลผลิตน้ำมันต่อหน่วยพื้นที่มากกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มที่นำมาใช้ทั้งทางด้านบริโภคและอุปโภค เช่น อุตสาหกรรมน้ำมันพืช อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร ใช้เป็นพลังงานในเครื่องยนต์ทดแทนน้ำมันปิโตรเลียมที่มีราคาสูงขึ้น ประกอบกับกระแสความนิยมการอนุรักษ์ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมมากขึ้น จึงมีการนำน้ำมันปาล์มมาผลิตเป็นไบโอดีเซล นอกจากนี้ ในการสกัดน้ำมันปาล์มดิบยังมีวัสดุเหลือใช้จากการสกัดน้ำมันนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ทะลายปาล์มใช้คลุมดินรักษาความชื้น ใช้เพาะเห็ด หรือเป็นเชื้อเพลิงกับหม้อต้มไอน้ำ กากเมล็ดในปาล์มใช้ผสมผลิตเป็นอาหารสัตว์ ปัจจุบันมีการผลิตเพิ่มขึ้นทุกๆปี จากปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อแรงจูงใจของเกษตรกร ทั้งสภาพพื้นที่ การดูแลรักษา และราคาที่ยังมีเสถียรภาพ อีกทั้งการพัฒนาการผลิตอุตสาหกรรมและการบริโภคน้ำมันปาล์ม มีการขยายตัวสูงตามอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร และการพัฒนาของประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายขยายพื้นที่เพาะปลูกออกไปเพื่อให้ผลผลิตมีเพียงพอแก่ความต้องการภายในประเทศ รัฐบาลไทยได้จัดทำข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน(AFTA) ซึ่งต้องเปิดเสรีนำเข้าสินค้าปาล์มน้ำมัน จากการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน มีผลกระทบต่อปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์ม เนื่องจากประเทศคู่แข่ง ดังเช่น อินโดนีเซียและมาเลเซีย มีต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำกว่าประเทศไทย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหันมาสนใจในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มคุณภาพและปริมาณของผลผลิตปาล์มน้ำมันให้สูงขึ้นเทียบเคียงกับประเทศในอาเซียน

แผนพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม ปี 2556 – 2560 (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2556: 52) กำหนดยุทธศาสตร์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมัน โดยการส่งเสริมการปลูกปาล์ม น้ำมันในเขตพื้นที่ที่เหมาะสม เน้นให้เกษตรกรใช้ปาล์มน้ำมันพันธุ์ดี การถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตปาล์ม น้ำมันทุกขั้นตอนแก่เกษตรกร การอบรมให้ความรู้แก่เจ้าของสวนปาล์มน้ำมันและแรงงานในเรื่องการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันและเปอร์เซ็นต์น้ำมันปาล์มต่อไร่สูงขึ้น

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งสามารถปลูกปาล์มน้ำมันได้ดี และยังมีศักยภาพเอื้ออำนวยและโอกาสที่จะขยายพื้นที่ปลูกออกไปได้อีก เนื่องจากยังมีพื้นที่ที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ เช่น พื้นที่นาร้าง และพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่อนุรักษ์สภาพแวดล้อม (eco friendly crop) เมื่อปลูกปาล์มน้ำมันเป็นระยะเวลานานจะทำให้สภาพนิเวศน์ที่เสียหายไปกลับคืนสู่สภาพธรรมชาติและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ซึ่งเป็นพืชที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค จึงพอสรุปได้ว่าปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีโอกาสและศักยภาพสูงสำหรับจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมด 24,033 ไร่ พื้นที่ที่ให้ผลผลิตแล้ว 17,563 ไร่ มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 1,149 ราย ผู้ประกอบการลานเท จำนวน 6 ราย ผลผลิตเฉลี่ย 2,800 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และมีต้นทุนการผลิตปาล์ม 5,412 บาทต่อพื้นที่ 1 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอคอนสาร 2556: 25) สำหรับการผลิดของเกษตรกรรายใหญ่ๆหรือในรูปของบริษัทนั้น ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี จะไม่ต่ำกว่า 3,000 กิโลกรัม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศและสภาพอากาศที่ไม่มีความแตกต่างกันจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยถึงการปฏิบัติในการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 The 4th STOU Graduate Research Conference

อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งน่าจะพัฒนารูปแบบหรือกระบวนการในการผลิตให้เท่ากับเกษตรกรรายใหญ่หรือบริษัทเอกชนได้

ดังนั้นการศึกษาถึงการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งของวิธีการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อให้ทราบถึงการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตของเกษตรกรที่ทำให้ประสบความสำเร็จ และปัญหาต่างๆ ในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย เพื่อสามารถนำไปวางแผนในการพัฒนาส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเสนอและจัดทำแนวทางการขับเคลื่อนการผลิตปาล์มน้ำมัน ให้สามารถตอบสนองต่อการใช้ปาล์มน้ำมันของประเทศและมีศักยภาพการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านในการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ทั้งในพื้นที่อำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ข้างเคียงหรือพื้นที่อื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่เกิน 100 ไร่ ซึ่งขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 270 ราย สุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จำนวน กลุ่มตัวอย่าง 161 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ คำถามแบบปลายเปิด คำถามแบบปลายปิด และคำถามที่กำหนดให้ตอบตามมาตรฐานแบบประมาณค่า แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.77 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) ดำรงตำแหน่งทางสังคมเป็นอาสาสมัครเกษตร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

หมู่บ้าน (อกม.) มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.41 คน เกษตรกรทั้งหมดได้รับการส่งเสริมจากรัฐด้านความรู้ ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 7.23 ปี ประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน (2555) เฉลี่ย 1.84 ครั้ง และทางด้านการเกษตรอื่นๆเฉลี่ย 1.17 ครั้ง

2. ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรทั้งหมดมีอาชีพของครัวเรือน คือการทำสวนปาล์มน้ำมัน รองลงมาคือการทำสวนยางพารา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.41 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยครอบครัวละ 2 คน จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยครอบครัวละ 1.55 คน พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 43.57 ไร่ เป็นพื้นที่ของตนเองทั้งหมด มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 23.37 ไร่ จำนวนต้นปาล์มน้ำมันเฉลี่ยไร่ละ 22 ต้น อายุต้นปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 7.45 ปี ผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ยต่อไร่ 2,384.88 กิโลกรัม ราคาขายเฉลี่ย 4.01 บาท ในรอบปีที่ผ่านมา (2555) เกษตรกรมีรายได้จากปาล์มน้ำมัน เฉลี่ย 189,525.72 บาท รายได้จากเกษตรกรรมอื่น ๆ นอกจากปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 248,819.88 บาท รายได้อื่นนอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 105,488.64 บาท เกษตรกรทั้งหมดมีการจำหน่ายผลผลิตให้แก่ลานเทอเอกชน และแหล่งเงินทุนสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมันใช้ทุนตนเอง

3. แรงจูงใจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

แรงจูงใจในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรอยู่ในระดับมากในภาพรวม โดยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ มีแหล่งรับซื้อในพื้นที่ และมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ รองลงมาแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ มีการเพาะปลูกมากในพื้นที่ มีผลตอบแทนต่อไร่สูงทำให้มีรายได้ดี มีการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ/เอกชน/องค์กรต่าง ๆ และการปลูกการดูแลรักษาง่ายไม่ยุ่งยาก

4. การได้รับข้อมูลข่าวสารในการผลิตปาล์มน้ำมันจากแหล่งต่าง ๆ ของเกษตรกร

การได้รับข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวม และจากแหล่งข้อมูลข่าวสาร 3 ประเภท ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อมวลชน ตามลำดับ ดังนี้

1) สื่อบุคคล เกษตรกรได้รับในระดับมากจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ และเพื่อนบ้าน รองลงมาในระดับปานกลาง จากผู้นำชุมชนหรือผู้ปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่บริษัทเอกชน และจากเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

2) สื่อกิจกรรม เกษตรกรได้รับในระดับปานกลาง จากการจัดงานวันเกษตร การจัดฝึกอบรมของหน่วยงานภาครัฐ การศึกษาดูงาน นิทรรศการ และการจัดกิจกรรมการสาธิต

3) สื่อมวลชน เกษตรกรได้รับในระดับปานกลาง จากโทรทัศน์ เอกสารของหน่วยงานราชการ และเอกสารของบริษัทเอกชน รองลงมาในระดับน้อย จากวารสาร วิทยุ หนังสือพิมพ์ และหอกระจายข่าว

5. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานในการผลิตปาล์มน้ำมัน โดยประเด็นที่เกษตรกรร้อยละ 100 ตอบตรงกับค่าเฉลี่ยรวม 7 ประเด็น ได้แก่ ปาล์มน้ำมันควรปลูกช่วงฤดูแล้ง การให้ปุ๋ยควรมีการประเมินธาตุอาหารในดินก่อนเพื่อคําค่าการลงทุน พื้นที่ที่มีปริมาณน้ำน้อยกว่า 250 มิลลิเมตร/ปี ควรมีการให้น้ำเสริม การใช้ทะเลสาบลำคลองดิน ทำให้เพิ่มอินทรียวัตถุในดินและความชุ่มชื้นของดิน ควรมีการปลูกปาล์มน้ำมันทดแทนปาล์มเดิม เมื่อปาล์มมีอายุ 18-25 ปี เก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วไม่จำเป็นต้องรีบนำไปจำหน่ายในทันทีเพราะสามารถเก็บได้หลาย และควรใส่ปุ๋ยปาล์มน้ำมันเมื่อแล้งจัด ส่วนประเด็นที่เกษตรกรน้อยกว่าร้อยละ 80.0 ตอบตรงกับ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

บันทึกวันปลูกปาล์มน้ำมัน 6) การจดบันทึกวันศัตรูพืชระบาด และ 7) การจดบันทึกสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน

7. การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันนำไปปฏิบัติของเกษตรกร

การยอมรับนำไปปฏิบัติ พบว่า เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 90 ยอมรับนำไปปฏิบัติในการเลือกพื้นที่ในทุกระเด็นย่อย ส่วนประเด็นพันธุ์ปาล์มและการปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวการขนส่งและการจดบันทึกเกษตรกรจำนวนมากที่สุด มาก และน้อย ยอมรับนำไปปฏิบัติในประเด็นย่อย ดังนี้

ด้านพันธุ์ปาล์มและการปลูก พบว่า เกษตรกรจำนวนมากที่สุด ยอมรับนำไปปฏิบัติใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) คัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 2) คัดเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง 3) พันธุ์ปาล์มที่ใช้คือพันธุ์ลูกผสมเทเนอรา 4) คัดเลือกพันธุ์ที่มีความต้านทานโรคมานาปลูก และ 5) คัดเลือกพันธุ์ที่มีความต้านทานแมลง เกษตรกรจำนวนมาก ยอมรับนำไปปฏิบัติ จำนวน 14 ประเด็น และเกษตรกรจำนวนน้อยยอมรับนำไปปฏิบัติ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ทำถนนใหญ่ ขนาดกลาง และถนนซอยเพื่อใช้ในการขนส่ง วัสดุและผลผลิต 2) ปลูกพืชคลุมดิน หลังจากวางแผนปลูกเพื่อป้องกันการเจริญเติบโตของวัชพืช หรือ การชะล้างพังทลายของดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุแปลงปลูก และ 3) ทำต่อระบายน้ำควบคู่ไปกับการทำถนน

ด้านการดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรจำนวนมากที่สุด ยอมรับนำไปปฏิบัติ จำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ใช้สารเคมีในสวนปาล์มน้ำมันในกรณีที่เป็นเท่านั้น และเก็บเครื่องมืออุปกรณ์โดยทำความสะอาดหรือล้างให้คมอยู่เสมอ 2) หว่านปุ๋ยให้ทั่วบริเวณกว้าง สม่าเสมอ ใส่บริเวณที่รากปาล์มน้ำมันดูดไปใช้ได้มากที่สุด 3) ปาล์มอายุ 4 ปีขึ้นไป ใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ในช่วงต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝนและใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างระมัดระวัง 4) เก็บรักษาอุปกรณ์ในการฉีดพ่นสารเคมีอย่างปลอดภัย 5) ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร โดยคำนึงถึงอายุปาล์มน้ำมันเป็นหลัก 6) ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสมกับศัตรูพืชแต่ละชนิด และ 7) เก็บผลปาล์มน้ำมันที่ร่วงหล่นโคนต้นปาล์ม และเกษตรกรจำนวนน้อย ยอมรับนำไปปฏิบัติ จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ใช้สารสกัดชีวภาพจากพืช หรือสัตว์ ในการควบคุมหรือป้องกัน กำจัดโรค แมลง เพื่อความปลอดภัย หรือลดต้นทุนการผลิต 2) ตรวจสอบจำนวน หรือปริมาณโรคแมลงที่ระบาดในสวนปาล์มน้ำมัน 3) ใช้ทะเลสาบเปล่าคลุมดินรอบโคนต้นปาล์มน้ำมัน 4) ให้น้ำในช่วงฤดูแล้ง หรือฝนทิ้งช่วง 5) ลดจำนวนต้นปาล์มให้น้อยลงเมื่อปาล์มอายุ 10 ปีขึ้นไป 6) วิเคราะห์ดินก่อนการเพาะปลูก

ด้านการเก็บเกี่ยวขนส่งและการจดบันทึก พบว่า เกษตรกรจำนวนมากที่สุด ยอมรับนำไปปฏิบัติ จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การขนส่งผลผลิตครั้งละมากๆ ประหยัดค่าใช้จ่าย 2) คัดเลือกทะเลสาบปาล์มเปล่าทิ้ง 3) ตรวจสอบผลผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว 4) ปาล์มน้ำมันที่มีอายุเกิน 8 ปี เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้มีดขอค้ำยาวที่มีความคมมาก และ 5) บรรทุกปาล์มน้ำมันถึงลานเทหรือโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง และเกษตรกรจำนวนน้อย ยอมรับนำไปปฏิบัติ จำนวน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) การจดบันทึกค่าใช้จ่าย รายได้ ปริมาณผลผลิต 2) การจดบันทึกพันธุ์ปาล์มน้ำมัน 3) การจดบันทึกวันปลูกปาล์มน้ำมัน 4) การจดบันทึกวันใส่ปุ๋ยและอัตราการใช้ 5) การจดบันทึกวันใช้สารเคมีและอัตราการใช้ 6) การจดบันทึกสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน และ 7) การจดบันทึกวันศัตรูพืชระบาด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

8. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

1) ปัญหาในการผลิตปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลางในภาพรวม และใน 3 ประเด็น ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการผลิต และด้านความรู้ และมีปัญหาในระดับน้อย ในด้านการเก็บเกี่ยวขนส่ง และการจัดบันทึก ดังนี้

ด้านการตลาด เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น คือ ราคาผลผลิตไม่แน่นอน รองลงมามีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) นโยบายภาครัฐไม่ชัดเจนในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน 2) การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และ 3) ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดมีน้อย และ เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย จำนวน 1 ประเด็น คือ แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ

ด้านการผลิต เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ประเด็น คือ ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง รองลงมามีปัญหาในระดับมาก จำนวน 1 ประเด็น คือ เงินทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ มีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การปลูกไม่ตรงฤดูกาล 2) พันธุ์ปาล์มน้ำมันมีการปลอมปน 3) แหล่งน้ำมีปริมาณไม่เพียงพอ 4) การบำรุงดูแลรักษาไม่ถูกต้อง และ 5) วัชพืชในสวนปาล์มขึ้นหนาแน่น และมีปัญหาในระดับน้อย จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันไม่เหมาะสม 2) แมลงศัตรูปาล์มน้ำมัน และ 3) โรคปาล์มน้ำมันระบาด

ด้านความรู้ เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ขาดความรู้ในการเก็บตัวอย่างดินใบเพื่อการวิเคราะห์ 2) ขาดความรู้ด้านการคัดเลือกพันธุ์ปลูก 3) ขาดความรู้ด้านการดูแลรักษาปาล์มน้ำมันช่วงติดผล 4) ขาดความรู้ในการป้องกันกำจัดศัตรูปาล์มน้ำมัน 5) ขาดความรู้ด้านการตัดแต่งทางใบ และเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อย จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ขาดความรู้ด้านการให้น้ำ และ 2) ขาดความรู้ด้านการใส่ปุ๋ย

ด้านการเก็บเกี่ยวขนส่งและการจัดบันทึก เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยจำนวน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดบันทึกมีความยุ่งยาก 2) ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยว 3) การเก็บเกี่ยวไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของโรงงานสกัด 4) การขนส่งถึงโรงงานสกัดเกิน 24 ชั่วโมง และเกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 ประเด็น คือ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยว

2) ข้อเสนอแนะในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ได้แก่ รัฐควรมีการประกันราคาผลผลิตปาล์มน้ำมัน ควรสนับสนุนปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ราคาถูก ควรสนับสนุนเงินทุนในช่วงแรกเช่นเดียวกับยางพารา ควรจัดหาพันธุ์ปาล์มพันธุ์ดีราคาถูกให้กับเกษตรกร ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องปาล์มน้ำมันโดยตรงในพื้นที่ และควรวิจัยการใช้ประโยชน์จากต้นปาล์มน้ำมันเพื่อให้เกษตรกรสามารถขายได้เช่นเดียวกับต้นยางพารา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมันมาก ซึ่งสอดคล้องกับ บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2544: 82) กล่าวไว้ว่า กระบวนการยอมรับเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ และตัดสินใจ แต่มีบางข้อความรู้ที่เกษตรกรไม่เก็บริยละเอียด 80.0 ตอบตรงกับค่าเฉลี่ย ประกอบด้วย ไม่มีความจำเป็นต้องปลูกพืชคลุมดิน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

เพราะจะทำให้แย่งอาหารต้นปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมันอายุ 2 ปี ขึ้นไป ควรมีการตัดช่อดอกทิ้งให้หมด และ ควรใส่ปุ๋ยหินฟอสเฟต (0-3-0) รองกันหลุมก่อนปลูกปาล์มน้ำมัน แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกรในเรื่องนี้ให้มากขึ้น เพื่อที่เกษตรกรจะมีความรู้และนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ โดยการรวบรวมสร้างองค์ความรู้จากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่ พร้อมจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ แปลงสาธิต กำหนดให้มีการถ่ายทอดความรู้ด้านปาล์มน้ำมัน แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ต่อไป

2. เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นและนำไปปฏิบัติ

1) เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรยอมรับในเชิงความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่มีประเด็นที่มีการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่

ด้านการเลือกพื้นที่ ได้แก่ ทำเลที่ตั้งมีการขนส่งสะดวก ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของกรมวิชาการเกษตร (2543: 1) อธิบายแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตปาล์มน้ำมัน ต้องมีการขนส่งสะดวก ทั้งนี้เพราะพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีการขนส่งสะดวก สามารถบริหารจัดการสวนได้ดี

ด้านพันธุ์ปาล์มและการปลูก ได้แก่ พันธุ์ปาล์มที่ใช้คือพันธุ์ลูกผสมเทนเอร่า คัดเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง คัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เลือกต้นกล้าพันธุ์อายุ 8-12 เดือนที่สมบูรณ์แข็งแรงมาปลูก มาจากแหล่งเพาะพันธุ์เอกชนที่ได้รับการรับรองแปลงเพาะพันธุ์จากกรมวิชาการเกษตร มาจากแหล่งเพาะพันธุ์ของกรมวิชาการ และปลูกในช่วงฤดูฝน ซึ่งสอดคล้องกับเกษตรกรศิลป์ นวลสะอาด (2549: 1) กล่าวถึงพันธุ์ปาล์มที่ปลูกต้องเป็นพันธุ์ปาล์มน้ำมันลูกผสมพันธุ์ดี และสอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2548: 42-43) อธิบายไว้ว่า พันธุ์ปาล์มน้ำมันควรมาจากแหล่งเพาะพันธุ์ที่เชื่อถือได้โดยรับรองแปลงเพาะพันธุ์จากกรมวิชาการเกษตร มีการคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีการคัดเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเห็นความสำคัญเรื่องพันธุ์ปาล์มน้ำมัน เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชยืนต้น มีอายุการให้ผลผลิตนาน การเลือกพันธุ์ที่ดี มีความเหมาะสมกับพื้นที่ จะทำให้เกษตรกรประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพในระยะยาว

ด้านการดูแลรักษา ไม่มีประเด็นที่เกษตรกรยอมรับในระดับมากที่สุด แต่เกษตรกรยอมรับในระดับมาก ได้แก่ หว่านปุ๋ยให้ทั่วสม่ำเสมอ ในบริเวณที่รอบทรงพุ่มที่รากปาล์มน้ำมันดูดไปใช้ได้มาก ใช้ปุ๋ยตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรโดยคำนึงถึงอายุปาล์มน้ำมันเป็นหลัก ปาล์มอายุ 4 ปีขึ้นไป ใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ในช่วงต้นฤดูฝนและปลายฤดูฝน ใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-60 เพื่อเพิ่มผลผลิต ตัดแต่งช่อดอกทิ้งเมื่อต้นปาล์มอายุ 1-2 ปี มีการใส่ปุ๋ย 4- 5 ครั้งในปีแรกของการปลูก ให้น้ำในช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วง วิเคราะห์ดินก่อนการใส่ปุ๋ย ไม่ควรตัดแต่งทางใบจนกว่าถึงช่วงเก็บเกี่ยว ปลูกแทนใหม่เมื่อต้นปาล์มอายุ 18-25 ปี ตัดแต่งทางใบปาล์มช่วงฤดูฝนเท่านั้น ใช้ชะลายนปลาคูมดินรอบโคนต้นปาล์ม เก็บผลปาล์มที่ร่วงหล่น โคนต้นปาล์ม เก็บเครื่องมืออุปกรณ์ โดยทำความสะอาดหรือลับให้คมเสมอ ใช้สารสกัดชีวภาพจากพืช หรือสัตว์ ในการควบคุมหรือป้องกัน กำจัดโรคแมลง ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างระมัดระวัง ใช้สารเคมีในสวนปาล์มน้ำมันกรณีจำเป็น เก็บรักษาอุปกรณ์ในการฉีดพ่นสารเคมีอย่างปลอดภัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2551: 48) กล่าวถึงวิธีการใส่ปุ๋ยไว้ว่า มีการหว่านปุ๋ยให้ทั่วบริเวณกว้าง สม่ำเสมอใส่ในบริเวณที่รากปาล์มน้ำมันดูดไปใช้ได้มากที่สุด และมี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

การใช้สารเคมีในสวนปาล์มในกรณีที่เป็นเช่นนั้น มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างระมัดระวัง และสอดคล้องกับ กรมวิชาการเกษตร (2543: 12) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใส่ปุ๋ยและการใช้สารเคมีในสวนปาล์มน้ำมัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใส่ปุ๋ยและการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสม กับปาล์มน้ำมันเป็นสิ่งจำเป็น เพราะปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่มีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตสูงอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นพืชที่ต้องการธาตุอาหารในปริมาณที่สูงตามไปด้วย การใส่ปุ๋ยอย่างถูกวิธี และมีการใช้สารเคมีในกรณีที่เป็น และระมัดระวัง ส่งผลให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต ความปลอดภัยในชีวิต และเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

ด้านการเก็บเกี่ยวขนส่งและการจัดบันทึก ได้แก่ บรรทุกปาล์มน้ำมันถึงลานเทหรือโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง เก็บเกี่ยวทะลายปาล์มที่สุกพอดีหรือทะลายปาล์มที่ผลเริ่มร่วงลงพื้นประมาณ 3-10 ผล และการขนส่งผลผลิตครั้งละมาก ๆ ประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ บริษัททักษิณปาล์ม (2521) จำกัด (2548: 18) กล่าวว่า ผลปาล์มน้ำมันที่ตัดแล้วควรส่งโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง และควรตัดปาล์มที่ทะลายสุกพอดี ซึ่งตรงกับความต้องการของโรงงาน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความรู้เรื่องการกำหนดคุณภาพผลผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทะลาย ที่มีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของโรงงาน ซึ่งจะส่งผลทำให้เกษตรกรขายปาล์มน้ำมันได้ในราคาสูงขึ้นอีกระดับหนึ่ง

2) เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรยอมรับนำไปปฏิบัติ ในภาพรวมเกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับนำไปปฏิบัติ แต่มีบางประเด็นที่เกษตรกรจำนวนน้อยยอมรับนำไปปฏิบัติ คือ การจดบันทึก ได้แก่ การจดบันทึกค่าใช้จ่าย รายได้ ปริมาณผลผลิต การจดบันทึกพันธุ์ปาล์มน้ำมัน การจดบันทึกวันปลูกปาล์มน้ำมัน การจดบันทึกวันใส่ปุ๋ยและอัตราการใช้ การจดบันทึกวันใช้สารเคมีและอัตราการใช้ การจดบันทึกสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน และการจดบันทึกวันศัตรูพืชระบาด โดยเกษตรกรให้เหตุผลว่า มีความเคยชินในการปฏิบัติ ไม่มีเวลาหรือมีเวลาน้อย และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจดบันทึก เพราะการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรโดยตรง จึงทำให้เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการจดบันทึก

3) เปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันเชิงความคิดเห็นและการนำไปปฏิบัติของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับมาก และเกษตรกรจำนวนมากยอมรับนำไปปฏิบัติ ได้แก่

ด้านการเลือกพื้นที่ เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับมากที่สุด และเกษตรกรจำนวนมากที่สุดยอมรับนำไปปฏิบัติ ในประเด็นการเลือกพื้นที่ ทำเลที่ตั้งขนส่งสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการเกษตร (2543: 1) และ กรมส่งเสริมการเกษตร (2551: 90-91) กล่าวว่า แหล่งปลูกปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตปาล์มน้ำมัน ต้องมีการขนส่งสะดวก ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรทั้งหมดยอมรับนำไปปฏิบัติ เนื่องจากทะลายปาล์มน้ำมันมีน้ำหนักมาก ต้องใช้รถในการบรรทุกขนส่งไปลานเท จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความสะดวกในการขนส่ง

ด้านพันธุ์ปาล์มและการปลูก เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับมากที่สุด และเกษตรกรทั้งหมดยอมรับนำไปปฏิบัติ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ พันธุ์ปาล์มที่ใช้ คือพันธุ์ลูกผสมเทเนอร่า คัดเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง และ คัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับเกษตรกรศิลป์ นวลสะอาด (2549: 1) กล่าวถึงพันธุ์ปาล์มที่ปลูกต้องเป็นพันธุ์ปาล์มน้ำมันลูกผสมพันธุ์ดี และสอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2548: 42-43) อธิบายไว้ว่า ควรมีการคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีการคัดเลือกพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง ผล

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

การศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรเห็นความสำคัญเรื่องพันธุ์ปาล์มน้ำมัน เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชยืนต้น มีอายุการให้ผลผลิตนาน การเลือกพันธุ์ที่ดี มีความเหมาะสมกับพื้นที่ จะทำให้เกษตรกรประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพในระยะยาว

ประเด็นที่เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับมาก แต่เกษตรกรจำนวนน้อยที่สุดยอมรับไปปฏิบัติ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ทำถนนใหญ่ ขนาดกลาง และถนนซอย เพื่อใช้ในการขนส่งวัสดุและผลผลิต (2) ทำท่อระบายน้ำควบคู่ไปกับการทำถนน (3) ปลูกพืชคลุมดินหลังจากวางแผนหลุมปลูกเพื่อป้องกันการเจริญเติบโตของวัชพืช หรือการชะล้างพังทลายของดินหรือเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แปลงปลูก และ (4) แยกดินบน ล่าง ออกจากกัน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย การตัดถนนมีการใช้เงินทุนค่อนข้างสูง ทำให้เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการตัดถนนมากนัก เช่นเดียวกับการทำท่อระบายน้ำควบคู่ไปกับการทำถนน ต้องใช้เงินทุนสูง เกษตรกรจึงไม่ให้ความสำคัญ การปลูกพืชคลุมดิน หลังจากวางแผนหลุมปลูกเพื่อป้องกันการเจริญเติบโตของวัชพืช หรือการชะล้างพังทลายของดินหรือเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แปลงปลูก เกษตรกรมองว่าพืชคลุมดินจะแย่งอาหารปาล์มน้ำมัน และต้องมีการจัดการสวนเพิ่มมากขึ้น ส่วนประเด็นการแยกดิน บน ล่าง ออกจากกัน เนื่องจากเกษตรกรมีความเข้าใจว่าดินบนและล่างมีลักษณะไม่แตกต่างกัน จึงไม่มีความจำเป็นต้องแยกดินบนล่างออกจากกัน และคิดว่าเป็นการเสียเวลา

ด้านการดูแลรักษา เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับมากและเกษตรกรจำนวนมากที่สุดยอมรับไปปฏิบัติ จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ (1) เก็บเครื่องมืออุปกรณ์โดยทำความสะอาดหรือลับให้คมเสมอ และ (2) ใช้สารเคมีในสวนปาล์มน้ำมันกรณีจำเป็น สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2551: 48) กล่าวถึง การใช้สารเคมีในสวนปาล์มในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างระมัดระวัง และสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร(2551: 88) กล่าวว่า การเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันมีความสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะเครื่องมือควรทำความสะอาดหรือลับให้คมอยู่เสมอ เพื่อผ่อนแรงในการเก็บเกี่ยวทะลายปาล์ม

ประเด็นที่เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับมากแต่เกษตรกรจำนวนน้อยที่สุดยอมรับไปปฏิบัติ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ให้น้ำในช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วง (2) วิเคราะห์ดินก่อนการใส่ปุ๋ย (3) ใช้ทะลายเปล่าคลุมดินรอบโคนต้นปาล์มน้ำมัน และ (4) ใช้สารสกัดชีวภาพจากพืชหรือสัตว์ในการควบคุมหรือป้องกันกำจัดโรคแมลง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรไม่ค่อยให้น้ำในช่วงฤดูแล้ง หรือฝนทิ้งช่วง เพราะสภาพพื้นที่มีปริมาณน้ำฝนต่อปีค่อนข้างมาก ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการของปาล์มน้ำมันในรอบปี ส่วนประเด็นในการวิเคราะห์ดินก่อนการใส่ปุ๋ย มีความยุ่งยากในการเก็บตัวอย่าง และการส่งตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ใช้เวลาานมากกว่าจะทราบผล เกษตรกรไม่ยอมเสียเวลา และไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เรื่องการเก็บตัวอย่างดินและการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ ในประเด็นการใช้ทะลายเปล่าคลุมดินรอบโคนต้นปาล์มน้ำมัน เนื่องจากปัจจุบันทะลายปาล์มน้ำมันมีการซื้อขาย ซึ่งต่างจากแต่ก่อนที่มีการให้ฟรี เกษตรกรจึงนิยมขายมากกว่านำมาคลุมดินรอบโคน สำหรับประเด็นการใช้สารสกัดชีวภาพจากพืชหรือสัตว์ในการควบคุมหรือป้องกันกำจัดโรคแมลงเพื่อความปลอดภัยหรือลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรปฏิบัติน้อยเนื่องจากในพื้นที่ไม่มีการระบาดของโรคแมลง

ด้านการเก็บเกี่ยว ขนส่งและการจัดบันทึก เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับมากที่สุด และเกษตรกรจำนวนมากยอมรับไปปฏิบัติ จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ บรรทุกปาล์มน้ำมันถึงลานเทหรือโรงงานภายใน 24 ชั่วโมง และการขนส่งผลผลิตครั้งละมาก ๆ ประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ บริษัททักษิณปาล์ม (2521)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4

The 4th STOU Graduate Research Conference

จำกัด (2548: 18) กล่าวว่า ผลปาล์มน้ำมันที่ตัดแล้วควรส่งโรงงานภายใน 24 ชั่วโมงและขนส่งคราวละมาก ๆ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย และสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2551: 90-91) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความรู้เรื่องการกำหนดคุณภาพผลผลิตปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของโรงงาน ซึ่งจะส่งผลทำให้เกษตรกรขายปาล์มน้ำมันได้ในราคาสูงขึ้นในอีกระดับหนึ่งรวมทั้งลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งด้วย

ประเด็นที่เกษตรกรยอมรับเชิงความคิดเห็นระดับปานกลาง แต่เกษตรกรจำนวนน้อยที่สุดยอมรับไปปฏิบัติ 7 ประเด็น ซึ่งเป็นประเด็นด้านการจัดบันทึกทั้งหมด ได้แก่ ค่าใช้จ่าย รายได้ ปริมาณผลผลิตวันใส่ปุ๋ยและอัตราการใช้ วันใช้สารเคมีและอัตราการใช้ พันธุ์ปาล์มน้ำมัน วันปลูกปาล์มน้ำมัน วันศัตรูพืชระบาด และสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรมีความเคยชินในการปฏิบัติที่ไม่มีการจัดบันทึก ไม่มีเวลาหรือเวลาน้อย และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดบันทึก เพราะการจัดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรโดยตรง จึงทำให้เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการจัดบันทึก

3. ปัญหาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

ในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง มีบางประเด็นที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ เรื่องปุ๋ยเคมีมีราคาสูง เงินทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ และราคาผลผลิตไม่แน่นอน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมัน เนื่องจากเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นในทุกขั้นตอนของการผลิตโดยเฉพาะปัจจัยการผลิตเรื่องปุ๋ยเคมีราคาสูง ทำให้เกษตรกรเกิดความไม่มั่นใจในการประกอบอาชีพการทำสวนปาล์มน้ำมัน ประกอบกับราคาผลผลิตไม่มีความแน่นอน อาจมีสาเหตุมาจากนโยบายภาครัฐไม่ชัดเจนในเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถนำเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันไปปฏิบัติได้ครบถ้วน ทำให้การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันไม่ดีเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

การศึกษาพบว่า เกษตรกรประสบปัญหาเรื่องปุ๋ยเคมีราคาสูง เงินทุนในการดำเนินการไม่เพียงพอ และราคาผลผลิตไม่แน่นอน และเกษตรกรไม่ค่อยมีการจัดบันทึกในทุกประเด็น โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการใส่ปุ๋ยตามผลการวิเคราะห์ดินหรือใบปาล์มน้ำมัน เพื่อลดต้นทุนการผลิต และควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพปุ๋ยและสามารถทำให้ดินมีสภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

(2) เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพ เพื่อสร้างพลังความเข้มแข็งในชุมชนให้เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตเรื่องปุ๋ยเคมีราคาสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ และเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

(3) เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในการผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อเกษตรกรจะก้าวทันเทคโนโลยีและเหตุการณ์ในปัจจุบัน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

(4) เกษตรกรควรมีการจัดบันทึก ทำประวัติสวนและแปลงปลูกปาล์มน้ำมันตั้งแต่พื้นที่ปลูก วันที่ปลูก วันที่ใส่ปุ๋ยและอัตราการใช้ วันที่ใช้สารเคมีและอัตราการใช้ วันศัตรูพืชระบาด ค่าใช้จ่าย รายได้ ปริมาณผลผลิต เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการผลิตปาล์มน้ำมันจนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยตนเองได้

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- (1) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันให้ชัดเจนเพื่อกำหนดโซนในการพัฒนาคุณภาพและปริมาณการผลิต และควรควบคุมกำกับโรงงานให้อยู่ภายใต้กรอบของนโยบายที่ชัดเจน
- (2) ภาครัฐควรมีมาตรการเร่งรัดการประกันราคาระดับปาล์มน้ำมันในกรณีที่ราคาระดับปาล์มน้ำมันตกต่ำ เพื่อสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
- (3) ภาครัฐควรจัดหาแหล่งพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตสูงและมีความเหมาะสมกับพื้นที่ ให้บริการแก่เกษตรกรในราคาที่เป็นธรรม และสะดวกในการซื้อหา
- (4) ภาครัฐควรแนะนำการจัดบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ของสวนปาล์มน้ำมัน โดยให้เกษตรกรเข้าใจในระบบและทราบประโยชน์ในการจัดบันทึก และต้องส่งเสริมเชิงรุก
- (5) กรมพัฒนาที่ดิน ควรให้ความสำคัญในการให้บริการเกษตรกรในเรื่องการตรวจวิเคราะห์ดิน ก่อนการใส่ปุ๋ย โดยร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการให้บริการในพื้นที่

1.3 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- (1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรนำประเด็นที่เกษตรกรประสบปัญหาความรู้ในเรื่องต่อไปในการใส่ปุ๋ย การลดจำนวนต้นปาล์มต่อไร่เพื่อรักษาระดับผลผลิตให้สูง การป้องกันกำจัดศัตรูปาล์มน้ำมัน การคัดเลือกพันธุ์ปลูก การดูแลรักษาปาล์มน้ำมันช่วงติดผล การเก็บตัวอย่างดิน/ใบเพื่อการวิเคราะห์ การตัดแต่งทางใบ ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเกษตร
- (2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากที่สุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ให้กับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ
- (3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องการผลิตปาล์มน้ำมันอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง และสามารถถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพตลอดกระบวนการผลิต เพื่อทราบถึงโครงสร้างและความเชื่อมโยงที่แท้จริงของการผลิตและความยั่งยืนในอาชีพ
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการผลิตปาล์มน้ำมันกับยางพารา เพื่อให้เกษตรกรทราบข้อมูลเปรียบเทียบการผลิตระหว่างพืชทั้ง 2 ชนิด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจการปลูกพืช เพื่อเป็นทางเลือกของเกษตรกร
- 3) ควรศึกษาวิจัย เรื่องการลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ เพื่อเป็นแนวทางทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันได้อย่างแท้จริง เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4
The 4th STOU Graduate Research Conference

4) ควรมีการศึกษาวิจัยประโยชน์ของต้นปาล์มน้ำมัน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเกษตรกรในอนาคตจากการจำหน่ายต้นปาล์มน้ำมัน

5) การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันในเขตอำเภอคอนสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีเท่านั้น ควรมีการศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมันมาเปรียบเทียบผล ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะให้เป็นที่ยอมรับและมีความเชื่อมโยงประเด็นกันมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการเกษตร. (2543). *เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับปาล์มน้ำมัน*. กรุงเทพฯ. (อค์สำเนา).
- _____. (2548). *ปาล์มน้ำมัน. เอกสารวิชาการ. ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร. เขตที่ 7 กรมวิชาการเกษตร.*
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2551). *เอกสารวิชาการ เรื่องปาล์มน้ำมัน. กลุ่มส่งเสริมการผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันส่วนส่งเสริมการผลิตไม้ผลไม้ยืนต้นและยางพารา. สำนักส่งเสริมและการจัดการสินค้าเกษตร. กรมส่งเสริมการเกษตร.*
- เกษตรศิลป์ นวลสะอาด. (2549). *ปาล์มน้ำมันเทคโนโลยีพื้นฐานการผลิตปาล์มน้ำมัน. เอกสารคู่มือประกอบการฝึกอบรม โครงการแปลงนาวิจัยปาล์มน้ำมัน เพื่อเพิ่มรายได้กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต. สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร. กรมส่งเสริมการเกษตร.*
- ทักษิณปาล์ม. (2521). *การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน สุราษฎร์ธานี. บริษัททักษิณ ปาล์ม (2521) จำกัด. (อค์สำเนา)*
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2544). *แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร.ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 2. สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2556). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2557-2560. สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี.กรมส่งเสริมการเกษตร.*
- สำนักงานเกษตรอำเภอคอนสาร. (2556). *แผนพัฒนาการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอคอนสาร. สำนักงานเกษตรอำเภอคอนสาร. กรมส่งเสริมการเกษตร.*